

Prima instanță: O. Gangal

Instanța de apel: M. Ciugureanu, B. Bîrca și E. Clim

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

06 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecător:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Valentina Clevadî, Iurie Bejenaru

Tamara Chișca-Doneva și Oleg Sternioală

examinînd recursul declarat de Zingaliuc Vasile,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Zingaliuc Vasile către Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, privind obligarea calculării numărului de acțiuni, includerea în lista acționarilor și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2015, prin care apelul declarat de Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina” a fost admis, casată hotărîrea Judecătoriei Rezina din 06 martie 2015, fiind pronunțată o nouă hotărîre.

A C O N S T A T A T:

La 04 iulie 2014, Zingaliuc Vasile a depus cerere de chemare în judecată către Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, privind obligarea calculării numărului de acțiuni, includerea în lista acționarilor și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea pretențiilor a invocat că a fost membru al organizației arendașilor „Fabrica Materialilor de Construcție din Rezina”, iar după reorganizare în Societate pe Acțiuni, dispune de dreptul de a fi inclus în lista acționarilor.

Menționează reclamantul că în cadrul întreprinderii a activat pe perioada 28 martie 1986 – 01 noiembrie 2005, circumstanță ce-i oferă dreptul de a fi inclus în lista acționarilor societății.

Specifică faptul că a aflat despre reorganizarea Întreprinderii de Arendă „Fabrica Materialelor de Construcție” în Societate pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, numai în primăvara anului 2013, ulterior adresându-se la mai multe instituții în vederea restabilirii în drepturi, iar la adresarea sa către pîrîta a fost informat despre imposibilitatea includerii în lista acționarilor, ultima fiind gata să-i ofere o sumă de bani în calitate de compensație, la care a refuzat.

Reclamantul a opinat că neglijarea hotărîrii Adunării Republicane a Împuterniciților Gospodăriilor Asociației Republicane Cooperative de Stat „Moldagroconstrucția” nr. 3 din 28 februarie 1995, din care făcea parte și Întreprinderea de Arendă „Fabrica Materialelor de Construcție”, constituie o violare a drepturilor sale, inclusiv prin prisma jurisprudenței Curții Supreme de Justiție.

Solicită Zingaliuc Vasile, obligarea Societății pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, să-i calculeze numărul de acțiuni, includerea lui în lista acționarilor și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea Judecătorei Rezina din 06 martie 2015, cererea de chemare în judecată înaintată de Zingaliuc Vasile către Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, privind calcularea numărului de acțiuni, includerea în lista acționarilor și încasarea cheltuielilor de judecată a fost admisă. A fost obligată Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina” să-i calculeze reclamantului numărul de acțiuni ce-i revin de drept și să-l includă în lista acționarilor (f.d. 95, 98-104).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2015, apelul declarat de Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina” a fost admis, casată hotărîrea Judecătorei Rezina din 06 martie 2015, fiind pronunțată o nouă hotărîre, prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Zingaliuc Vasile către Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, privind obligarea calculării numărului de acțiuni, includerea în lista acționarilor și încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă (f.d. 134, 135-138).

La 10 februarie 2016, Zingaliuc Vasile a contestat cu recurs decizia instanței de apel solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să fie menținută integral hotărîrea primei instanțe.

În motivarea recursului recurentul a invocat faptul că instanța de apel, nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Copia deciziei instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 23 noiembrie 2015 (f.d. 139), însă la materialele dosarului nu sunt anexate probe care ar certifica data recepționării de către recurent a copiei deciziei de recutare.

Prin urmare, instanța de recurs constată că recursul a fost declarat în termen.

La 29 februarie 2016, în adresa intimaților a fost expediată copia recursului, iar la 25 martie 2016 în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care

Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina” a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul declarat de Zingaliuc Vasile, întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că Zingaliuc Vasile a activat în perioada 28 martie 1986 – 01 noiembrie 2005, în cadrul Întreprinderii de Arendă „Fabrica materialelor de construcție din Rezina”, fapt confirmat prin copia carnetului de muncă pe numele lui Zingaliuc Vasile (f.d. 65-70).

Potrivit Statutului Organizației arendașilor “Fabrica materialelor de construcție din Rezina”, aprobat în baza hotărârii adunării generale a colectivului de muncă din 28 septembrie 1992, sunt membri ai organizației arendașilor, muncitorii și slujbașii care au lucrat anterior la fabrica materialelor de construcție din Rezina. Membrii Întreprinderii au dreptul la o cotă-parte în patrimoniul organizației arendașilor; dreptul de a primi acțiuni pentru beneficiul repartizat în fondul de acumulare direct proporțional cu leafa fiecăruia în anul de dare de seamă. În statut a fost prevăzut și faptul că și în cazul întreruperii relațiilor de producție cu organizația, arendașilor posesorii acțiunilor își păstrează dreptul la dividende (f.d. 39-42).

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând situația de fapt, în raport cu probele anexate la dosar consideră oportun de a reitera prevederile hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 284 din 21 mai 1993, prin care au fost aprobate Regulamentul întreprinderii de arendă și Regulamentul antreprizei de arendă.

Potrivit pct. 2 al Anexei nr. 1 din hotărârea Guvernului nr. 284 din 21 mai 1993, întreprinderea de arendă este o întreprindere înființată de membrii colectivului de muncă al întreprinderii de stat (municipale) sau al unității ei structurale (subdiviziunii) ce se reorganizează, în scopul desfășurării în comun a activității de antreprenariat, sub o firmă comună, în baza statutului și contractului de arendă a bunurilor statului (sau municipale) definite ca ansamblu patrimonial unic.

Instanța de recurs consideră necesar de a reliefa prevederile art. 26 din Legea nr. 390 din 15 martie 1995, cu privire la programul de stat de privatizare pentru anii 1995-1996, care statuează expres că, (1) întreprinderile (asociațiile) intergospodărești se transformă, prin hotărâre a adunării generale a fondatorilor, în societăți pe acțiuni sau în unități cu alte forme organizatorico-juridice. (2) Privatizarea obiectelor de importanță republicană și raională din sistemul “Moldagroconstrucția” asupra cărora statul nu și-a confirmat dreptul de proprietate se efectuează conform hotărârii adunării generale a fondatorilor. (3) La privatizarea bunurilor întreprinderilor (asociațiilor)

intergospodărești, inclusiv ale asociației “Moldagroconstrucția”, comisia de privatizare stabilește cota ponderii (în bani și procente) a fiecărui fondator la momentul organizării acestora, efectuează inventarierea tehnică și contabilă după ultima bilanță, indexarea bunurilor în conformitate cu legislația, determinând astfel valoarea estimativă a bunurilor întreprinderii, care este atribuită fiecărui fondator proporțional cotei-părți inițiale a acestuia. (4) Lucrătorii și pensionarii, precum și lucrătorii obiectelor din infrastructura întreprinderii, au dreptul la o cotă-parte gratuită din bunurile întreprinderii (asociației) intergospodărești stabilite prin decizia fondatorilor. Această cotă nu poate fi mai mică decât cota calculată pentru lucrătorii unei întreprinderi de stat după metoda aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.561 din 1 septembrie 1992. (5) Valoarea bunurilor întreprinderii (asociației) intergospodărești defalcate lucrătorilor și pensionarilor, precum și lucrătorilor din infrastructură, este aprobată de adunarea generală a fondatorilor. Cota-parte patrimonială care îi revine fiecărei persoane enumerate se determină proporțional vechimii ei în muncă la întreprinderea dată. (6) Cotele-părți valorice ale fondatorilor se adaugă la patrimoniul de bază al întreprinderii și se privatizează în modul stabilit pentru întreprinderea respectivă. (7) Cota-parte patrimonială a statului din întreprinderile (asociațiile) intergospodărești se privatizează pe principii generale cu respectarea dreptului lucrătorilor și a persoanelor asimilate cu aceștia, prevăzut în Legea cu privire la privatizare art.11 alin. (4).

Prin urmare, actele pricinii certifică faptul că reorganizarea Întreprinderii de Arendă „Fabrica Materialelor de Construcții Rezina” în Societate pe Acțiuni, s-a discutat la adunarea colectivului de muncă din 14 ianuarie 2008, în ordinea de zi fiind inclusă și chestiunea privind aprobarea listei de fondatori a Întreprinderii de Arendă „Fabrica Materialelor de Construcții Rezina” cu propunerea întocmirii acesteia pînă la 01 ianuarie 2009, fapt confirmat prin procesul-verbal din 14 ianuarie 2008 (f.d. 44).

Ulterior, Comisia pentru privatizare de la Întreprinderea de Arendă “Fabrica Intergospodărească pentru Producerea Materialelor de Construcție” or. Rezina a publicat două avizuri în ziarele locale „Farul Nistean” și „Cuvîntul”, prin care a adus la cunoștință, inclusiv persoanelor care au lucrat la întreprindere nu mai puțin de 10 ani și au fost eliberate, să prezinte carnetele de muncă și buletinele de identitate în secția de cadre pentru a participa la acționarea întreprinderii pînă la 11 februarie 2008 (f.d. 84-85).

Instanța de recurs constată temeinicia poziției primei instanțe cu privire la faptul că Zingaliuc Vasile nu a luat cunoștință cu aceste avize, deoarece nu primea și citea aceste ziare locale și prin alte surse nu a fost informat despre necesitatea prezentării actelor necesare pentru a fi inclus în lista acționarilor. De menționat că conținutul avizurilor respective nu este cert și pe înțelesul tuturor.

Mai mult decât atât, în temeiul art. 72 alin. (1) Cod Civil, la reorganizarea Întreprinderii de Arendă „Fabrica Intergospodărească pentru Producerea Materialelor

de Construcție” or. Rezina în Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, de către societate au fost publicate două avize, privind reorganizarea în două ediții consecutive ale Monitorului Oficial din 21 martie 2008 nr. 57-60 și din 25 martie 2008, nr. 61-62, dar aceste avizuri vizau garantarea drepturilor creditorilor în cazul reorganizării întreprinderii, pe când reclamantul Zingaliuc Vasile avea statut de membru fondator al întreprinderii.

Din actele pricinii rezultă că Zingaliuc Vasile nu a fost inclus în lista acționarilor întocmită la momentul reorganizării întreprinderii, deși corespundea tuturor criteriilor necesare.

Or, lista fondatorilor societății pe acțiuni a fost aprobată la Conferința (adunarea generală) extraordinară a fondatorilor Întreprinderii de Arendă „Fabrica Intergospodărească pentru Producerea Materialelor de Construcție” or. Rezina, din 30 aprilie 2009, la care au participat 79 de persoane din 101. Zingaliuc Vasile nu a fost inclus în lista respectivă (f.d. 75-76).

Nu poate fi reținut argumentul intimatului expus în referință precum că Zingaliuc Vasile a înaintat acțiunea cu omiterea termenului de prescripție. Or, în ședința primei instanțe, martorul Grădinari Elena, a confirmat faptul că a avut o discuție cu Zingaliuc Vasile în luna martie-aprilie 2013, l-a întrebat dacă a primit ceva bani de la fabrică pentru acțiuni, ultimul indicând că nu l-a informat nimeni. Ea i-a spus că a primit acasă 2 scrisori recomandate, prin care a fost chemată la adunările generale.

În acest sens, instanța de recurs consideră oportun de a reitera prevederile art. 272, alin. (1) Cod Civil - termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

De menționat că, termenul de prescripție în general nu curge dacă dreptul subiectiv, care se cere a fi protejat în general nu există. Având în vedere că acțiunea civilă este acțiunea îndreptată spre realizarea forțată a pretenției indicate de reclamant, atunci această acțiune poate fi exercitată după începutul curgerii termenului de prescripție. Art. 272, alin. (1) Cod Civil stabilește regula generală, care determină momentul începutului calculării termenului de prescripție, dreptul la înaintarea acțiunii apare din ziua când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său. Din această zi după regula generală începe curgerea termenului de prescripție. Până la acest moment persoana dreptul căreia a fost încălcat nu putea să se adreseze în instanțele de judecată sau alte organe jurisdicționale pentru apărarea dreptului încălcat. După sensul normei de drept materia citate, începutul termenelor generale, cât și speciale de prescripție, este condiționat de momentul când persoana în favoarea căreia curge termenul de prescripție, poate să se adreseze în judecată pentru realizarea forțată a dreptului său.

Prin urmare, Colegiul instanței de recurs constată corectitudinea poziției primei instanțe prin care a constatat că acțiunea a fost înaintată în termen.

Este corectă concluzia primei instanțe precum că la momentul reorganizării Întreprinderii de Arendă „Fabrica Intergospodărească pentru Producerea Materialelor de Construcție” or. Rezina în Societate pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, Zingaliuc Vasile, dispunând de un stagiu de muncă de circa 20 ani la această întreprindere, avea statut de membru fondator al întreprinderii și corespundea tuturor criteriilor necesare pentru a fi inclus în lista acționarilor.

Just prima instanță a opinat că persoanele responsabile de reorganizarea întreprinderii de arendă în societate pe acțiuni trebuiau să dea dovadă de mai mult profesionalism și diligență necesară pentru a informa toate persoanele interesate, dar să nu se limiteze la faptul că la acel moment nu a fost găsit dosarul lui Zingaliuc Vasile, cu toate că au fost întocmite și multe scrisori pentru expediere la alte persoane, fapt ce este confirmat și de martorul Olaru Serghei.

În acest sens, instanța de recurs consideră oportun de a reitera prevederile art. art.161 alin, alin. (1) și (2) Cod Civil, care statuează expres că acțiunile sînt părțile în care este divizat capitalul social al societății pe acțiuni în conformitate cu actul de constituire. Acțiunea atestă dreptul acționarului de a participa la conducerea societății, de a primi dividende și o parte din valoarea bunurilor societății în cazul lichidării acesteia, precum și alte drepturi prevăzute de lege sau de actul de constituire al societății.

Legiuitorul la art. 165 Cod Civil, a stabilit cert că societatea pe acțiuni este obligată să elibereze certificate de acțiuni sau de obligațiuni deținătorilor de acțiuni sau de obligațiuni materializate. Certificatul confirmă că persoana căreia îi este eliberat deține un anumit număr de acțiuni sau de obligațiuni ale societății emitente.

Instanța de recurs menționează că în situația în care întreprinderea de arendă a fost reorganizată în societate pe acțiuni conform Statutului întreprinderii, reclamantul avea dreptul la un anumit număr de acțiuni din cadrul societății nou create, or el nu a renunțat la calitatea sa de acționar.

Mai mult decît atît, în sensul dat, este oportun de a reliefa poziția Curții Europene, care în *hotărîrea Sovtransavto Holding c. Ucrainei din 25 iulie 2002*, a decis cu valoare de principiu, că o acțiune a unei societăți comerciale este un bun complex. Ea certifică faptul că deținătorul ei „posedă” o parte din capitalul social (al societății) și drepturile corespunzătoare. Este vorba nu numai despre o creanță asupra activelor sociale, exigibilă în caz de lichidare a societății, dar și de alte drepturi, în special dreptul de vot (în adunarea generală a acționarilor) și dreptul de a „influența” activitatea societății. Așa fiind, Curtea a considerat că acțiunile unei societăți anonime (pe acțiuni) au o valoare economică și pot fi considerate „bunuri” în sensul dispozițiilor art. 1 din Protocolul nr. 1 din Convenție.

În concluzie, instanța de recurs menționează că este legală hotărîrea Judecătoriei Rezina din 06 martie 2015, din care motive urmează a fi menținută.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, iar hotărîrea primei instanțe este legală, Colegiul Civil,

Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Zingaliuc Vasile, a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se admite recursul declarat de Zingaliuc Vasile.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2015 și se menține hotărârea Judecătoriei Rezina din 06 martie 2015, pronunțată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Zingaliuc Vasile către Societatea pe Acțiuni „Fabrica de Materiale de Construcție Rezina”, privind obligarea calculării numărului de acțiuni, includerea în lista acționarilor și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Tamara Chișca-Doneva

Oleg Sternioală